

TÜRKİYE'DE KREDİ GARANTİ FONU UYGULAMASI ve VERGİSEL-MUHASEBE İŞLEMLERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRME

Burçin ACAR ^(*)

1 - GİRİŞ

Bankacılık sektörünün ihtisaslaşması sürecinde, önce ihtisas bankacılığı sonra da finansal kurumlar ekonomik hayatta yerlerini almışlardır. Finansal kiralama, factoring kuruluşları gibi finansman şirketleri bu ihtisaslaşmanın bir sonucu olarak mali piyasalarda rol oynamaya başlamışlar ve bu kurumların yaptığı hizmetler, daha önceleri banka birimleri veya servisleri tarafından yapılırken, bugün artık ihtisaslaşmanın bir sonucu olarak bu kurumlar tarafından yapılmaktadır. Kredi garanti fonları da bankacılık sisteminden koparak, finansman piyasasına giren bu hizmet birimlerinden biri olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Dünyada ve Türkiye'de kredi kullanımındaki en önemli sorun olan kredi teminatı Kredi Garanti Fonlarının garantörlüğünden faydalanılarak çözümlenebilmektedir. Kredilerin geri ödenmeme riskine karşı geliştirilen Kredi Garanti Sistemi, beklenmeyen değişmelere karşı koruma sağlamakta, ancak riski ortadan kaldırmamaktadır.

Kredi Garanti Sistemi risk paylaşımını sağlayarak, riskin banka, kredi müşterisi ve kredi garanti fonu arasında dağıtılmasını esas almakta ve risk sonucunu doğacak olası zararların tek bir kurum üzerindeki etkisini azaltmayı hedeflemektedir.

Dünyada pek çok ülkede girişimcileri ve krediye ihtiyaç duyan küçük ve orta ölçekli işletmeleri desteklemek amacıyla faaliyet gösteren Kredi Garanti Sisteminin kurumları, teminat yetersizliği engelini ortadan kaldırmaktadır. Sistemin temel fonksiyonu banka ile yatırımcılar arasında köprü oluşturmak ve teminat sorunu yaşayan bu işletmelerin önünü açarak krediye ulaşmalarını sağlamaktır.

Makalede, teminat engeli ile karşılaşan girişimcilerin Kredi Garanti Fonu garantörlüğünde krediye ulaşmaları yanında kredi veren kurumların da bu sistemden faydalanarak daha güvenilir koşullarda kredi tahsis edebilmelerinin ekonomi için mikro ve makro düzeyde sağlayabileceği

^(*) Vergi Denetmen Yardımcısı

katkıları ile sistemin Türkiye uygulaması, vergisel yükümlülükler ve bu sistemden yararlanan girişimcilerin yapması gereken muhasebe işlemleri için örnek olay derlenmiştir.

2-KREDİ GARANTİ SİSTEMİNİN TANIMI ve KAPSAMI

2.1- Kredi Garanti Sisteminin Tarihçesi

Almanya'da İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanmaya başlanan kredi garanti sisteminin, Almanya'nın savaş sonrası kalkınmasında önemli katkıları olmuştur. Almanya'da yaklaşık olarak 60 yıldır uygulanan sistemin gösterdiği gelişmeler sonucu anonim şirket, limited şirket ve kooperatif şirket şeklinde faaliyet gösteren kredi garanti sistemi kuruluşları, Bankalar Kanununa tabi kılınarak bankacılık sistemi içerisine alınmıştır. Gelişmelerin sonucu olarak da kefalet kuruluşları, Avrupa Kefalet Bankaları Birliği'nin çatısı altında organize olmuşlardır¹.

Batı Almanya'da 1954 yılında ilk kez, esnaf-sanatkâr, ticaret, sanayi, konaklama tesisleri ve bahçe ziraatı alanındaki meslek kuruluşları bölgesel kredi garanti topluluklarını kurmuşlardır. Daha sonra 1970'lerde yeniden yapılanmaya gidilmiş, çoğu eyalette her meslek veya sektör için ayrı ayrı kurulmuş olan kredi garanti ortaklıkları entegrasyonu gerçekleştirilerek, yine bulundukları eyalet sınırları içinde faaliyet göstermek üzere Kefalet Bankaları adı altında birleşmişlerdir. Ancak dört eyalette (Bavyera, Bremen, Rheinland-Pfalz ve Saarland) kredi garanti toplulukları arasında birleşme olmamıştır. Doğu Almanya ve Batı Almanya'nın birleşmesinden sonra yeni fe-

dere devletlerde de kefalet bankalarının kurulmasına başlanmıştır.²

2.2- Kredi Garanti Sisteminin Kurumları

Türkiye'de ve dünyada, küçük ve orta boy kuruluşların gelişmiş mali piyasalardan yararlanmadaki güçlükler göz önüne alınarak; bankalardan teminat yetersizliği nedeniyle kredi kullanamayan işletmelere garantörlük hizmeti sunarak, krediye ulaşmalarına olanak sağlayan kurumlar genel olarak 'Kredi Garanti Fon'ları veya 'Kefalet Bankaları' unvanı ile tanınmaktadır. Kredi garanti kurumları, küçük ve orta boy işletmelerin krediye ulaşmasını sağlamanın ve bu tip işletmelere faaliyet gösterdikleri sektörlerde rekabet gücü kazandırma fonksiyonunun yanı sıra banka açısından da kredinin riskini minimize ederek, daha güvenilir şartlarda kredi kullanılmasına olanak sağlamaktadır.³

2.3- Kredi Garanti Kurumlarının Hukuki Yapısı

Kredi Garanti Fonları veya Kefalet Bankası adı altında faaliyet gösteren kredi garanti kuruluşları, limited veya anonim şirket şeklinde kurulmuş olan finans kurumlarıdır ve Alman mevzuatında banka olarak kabul edilmektedir. Ülkemizde faaliyet gösteren "Kredi Garanti Fonu A.Ş." anonim şirket statüsünde örgütlenmiştir.

Bazı ülkelerde Kefalet Bankası olarak tesis edilen kredi garanti kuruluşları, o ülkenin bankacılık mevzuatı hükümlerine tabi iken, ülkemizde kredi garanti fonu işletmek üzere kurulmuş olan Kredi Garanti Fonu A.Ş. Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabidir. Ticaret Kanununa göre de, bu-

¹ Sirmen, Kredi Garanti Sistemi Raporu, 1997

² Yazman, 2001:272

³ Yazman, 2001, S.32

lunması gereken organları, genel kurulu, en az üç kişiden oluşan yönetim kurulu ve beş kişiden fazla olmamak üzere bir veya daha çok sayıda denetçiden ibarettir⁴.

2.4- Kredi Garanti Fonlarının Amacı

Kredi Garanti Kurumlarının temel amacı; projesi ve/veya mevcut faaliyetleri ekonomi açısından uygun mikro ve makro bazda verimliliği bulunan, kredilendirilebilir ancak krediye karşılık teminat gösteremeyen işletme sahibi kişi ya da kurumların kredilendirilmesini sağlamaktır.

2.5- Kredi Garanti Fonlarının Fonksiyonları

Kredi garanti fonları, teminat eksikliği nedeni ile bankaların kredi vermek konusunda çekimser kaldığı küçük ve orta boy işletmelerin, kredi teminatı ihtiyacını karşılamak üzere faaliyet gösteren kuruluşlardır. Kredi garantisi sağlamak üzere oluşturulan fonu işleten kuruluş, küçük ve orta boy işletmelerin aldıkları kredilerin geri ödenmesine garantörlük yaparak, krediyi alan girişimci borcunu ödemediği takdirde, bankanın zararları fondan ödenmekte ve böylece bankaların söz konusu kredilerle riskleri de büyük ölçüde giderilmiş olmaktadır. Kredi garanti fonları tarafından sağlanan garantörlük, girişimcinin aldığı kredinin borcunun geri ödenen kısmını değil; bankaya, kredinin geri ödenmemesi durumunda banka tarafından yapılan takip sonucunda tahsil edemediği kısmın temin edilmesini sağlamaktadır⁵.

2.6- Kredi Garanti Fonlarının Çalışma Şekli

Kredi ihtiyacı içerisinde bulunan girişimcinin, talep etmiş olduğu krediye yeterli teminat göstermemesi durumunda, bankanın yönlendirmesi veya girişimcinin kendi talebi ile kredi garanti kurumu devreye girerek, kredinin talep edilmiş olduğu bankaya kredi tutarında veya kredinin belirli bir oranında -işletmenin ihtiyaç duyduğu kadar kısmı için- garantörlük sağlamak suretiyle girişimcinin krediyi kullanmasını sağlar⁶.

2.7- Banka Kredileri İçin Oluşturulan Garantörlük Hizmetinin Hukuki Niteliği

Kredi garanti sistemi içerisinde faaliyet gösteren kurumlarca sağlanan garantörlük hukuki olarak 3. şahıs lehine sağlanan 'Kefalet' ile gerçekleştirilmektedir. Kredi Garanti Kuruluşlarının sağladığı 'Kefalet' ile kredi geri ödemelerinde karşılaşılabilecek herhangi bir olumsuzluk durumunda; kredi veren kuruma güvence sağlayan bir çeşit sigorta olarak tanımlanabilir⁷. Ancak her Kefalet sözleşmesinde risk müstakbel ve muhtemel bir olayı ifade etmektedir. Her bir olayın vukuu ve vuku bulmayacağı kesin ise riskten söz edilemez. Ancak taraflar objektif kesinlikten haberdar değillerse Kefalet taahhüdü geçerli olacaktır. Zira muhataplar tarafından gerçek durumun bilinmemesi risk kavramına girmektedir. Risk, ekonomik açıdan zararlı bir olayın vuku bulması veya yararlı bir olayın vuku bulmaması olarak tanımlanır⁸.

⁴ Sirmen, 1997:25

⁵ Sirmen, 1997, 35

⁶ Kefalet hizmetine başvuru şekli, Kredi Garanti Fonu A.Ş. yetkilileri ile yapılan görüşmelerde sağlanan bilgiler doğrultusunda oluşturulmuştur.

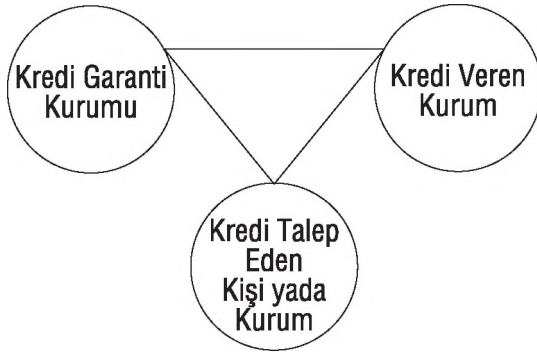
⁷ Meyer, 2006, 4

⁸ Reisoğlu, 1992; 12

2.8- Kredi Garanti Fonlarında İş Akışı

Tipik olarak bir kredi garanti şeması üç katılımcıdan oluşmaktadır. Bunlar krediyi veren kuruluş, kredi talep eden kişi ya da kurum ve kredi garanti fonu yani garantördür. Kredi garanti fonu uygulamasının fonksiyonel olması için ön şart, bir kredi talebinin olmasıdır. Verimli bir projeye sahip ya da imalat-ticarete dayalı faaliyetlerinin devamı için finansman desteğine ihtiyaç duyan kişi ya da kurum bankadan kredi talebinde bulunur. Kredi talep edenin maddi öz varlığı, kredi riskini karşılamıyorsa, bu durumda garantör olan kredi garanti kurumu devreye girer ve kredi riskini üstlenerek kredi talep edenin krediyi kullanmasını sağlar.

Grafik 1'deki şema özlü bir tanım sağlamaya yardımcı olmaktadır.

Grafik 1 :Kredi Garanti Kurumunun Kredi Talebine Katılımı

Kaynak :MEYER, R.L., G.NAGARAJAN. (1996). **Credit Guarantee Schemes For Developing**

Countries Theory, Design and Evaluation. The Ohio University. Ohio. USA.

Kredi Garanti Fonları kefaletinin maddi teminat olarak düşünülmesi bankanın kredi teminatında aradığı üç özelliğin etkili olmasına bağlıdır.

- Uygunluk; borcun ödenmemesi durumunda maddi teminatın nakde çevrilme kabiliyetinin bulunması,

- Teminatın özel risklerden yoksun olması; hırsızlık, yangın, hastalık gibi özel riskler ve teminatın enflasyon ve politik riskler gibi nedenlerle değerinin düşmesi,

- Anlaşma vadesi boyunca, ekonomideki değişmelerin borçlunun gelirlerindeki direkt veya dolaylı olarak etkilemesidir.⁹

Bankacılık sisteminde, kullanılan krediler için istenen teminatlarda aranan bu üç özelliğin önemli olması, kredi için Kredi Garanti Fonlarına duyulan ihtiyacın da artması sonucunu beraberinde getirmektedir¹⁰.

3- KREDİ GARANTİ SİSTEMİNİN TÜRKİYE UYGULAMASI ve VERGİSEL AÇIDAN DEĞERLEME

Kredi Garanti Sisteminin Türkiye'deki gelişiminde; Kefalet Sandıkları ve Kefalet Kooperatifleri birinci aşama olarak kabul edilirse, Kredi Garanti Fonu uygulaması da ikinci aşama olarak kabul edilebilir. Kredi garanti sisteminin gelişmesi ve tabana yayılması ile Kefalet Bankacılığının Türk Bankacılık sistemi içerisinde yer alması ise üçüncü aşamayı oluşturması beklenmektedir. Bu

⁹ Meyer, 1996:16

¹⁰ Sistemin Türkiye'deki tek temsilcisi olan Kredi Garanti Fonu A.Ş. 2007 yılında iş akışında değişikliğe giderek, banka kanalı ile başvuruların yanı sıra doğrudan başvuruları da kabul etmeye başlamıştır. Ancak Dünyadaki genel uygulama ve konu ile ilgili şahsi görüşüm talebin öncelikle banka süzgecinden geçerek kredibilite değerliliğinin ortaya konulmasıdır. Aksi takdirde bankaca kabul görmeyecek bir kredi için KGF A.Ş.'nin garantörlüğü önem taşımayacaktır.

açından bakıldığında, kredi garanti sisteminin Türkiye'deki tek temsilcisi olan Kredi Garanti Fonu A.Ş., Kefalet Bankacılığının ikinci aşamadaki uygulama biçimi olarak değerlendirilebilir. Bu sistem kişi ya da kuruluşlara nakit kredi değil, dolaylı olarak kredinin kullanılmasını sağlamaktadır¹¹.

Temelde, küçük ve orta boy işletmelerin banka kredilerinden yararlanmasında artış sağlanması amacıyla yönelik olarak tesis edilen Kredi Garanti Fonu A.Ş., mevcut faaliyetleri itibarı ile, Türkiye'nin KOBİ finansman politikasının araçlarından birini oluşturmaktadır. Türkiye'de banka kredisi kullanan küçük işletme sayısının artırılması, KOBİ'lerin kullandıkları kredi limitlerinin yükseltilmesi, yine bu kesimin kredilerinin uygun koşullu olması, kredi vadelerinin uzunluğu ve daha düşük teminatlarla kredi kullanmalarının yanı sıra daha düşük faiz olanaklarının sağlanması KOBİ finansman politikasının temel amaçlarını oluşturmaktadır. Bu amaçların gerçekleşmesi bir ölçüde makro ekonomik şartlara bağlı iken, ekonomideki istikrar, finansal sistemin güçlü ve derinliğinin yanı sıra KOBİ'lere finansal destek sağlayacak yeni kurumların ve KOBİ destek sistemlerinin hayata geçirilmesi, mevcutların da daha aktif hale getirilerek işlerlik kazandırılmalarına bağlıdır. Bu destek sistemlerinden biri de 1994 yılından bu yana faaliyet gösteren Kredi Garanti Fonu A.Ş.'dir.

3.1- Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin Tarihsel Gelişimi

16 Haziran 1970 tarihli Türkiye ile Federal Almanya Teknik İşbirliği Anlaşması çerçevesinde, iki

ülke arasında mektup teatisi yolu ile aktedilen 'Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler İçin Bir Kredi Garanti Fonu Kurulmasına Yardım' konulu Proje Anlaşması'nın Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak 14.07.1973 tarihli 21637 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmasından sonra Türkiye'nin ilk kredi garanti fonunun kurulması için ilk adım atılmıştır. Ancak kredi garanti fonunun kurumsal yapısı 1991 yılında, Kredi Garanti Fonu İşletme Araştırma A.Ş.'nin¹² kurulmasıyla oluşturulmuştur.

Taraf ülkelerin bu proje uygulamasını, uygulayıcı kurumları olarak görevlendirdiği Alman Teknik İşbirliği Kurumu GTZ ve Kredi Garanti Fonu A.Ş. arasında, Kredi Garanti Sistemi uygulaması ile ilgili bir seri anlaşmalar imzalanmıştır. Sözleşmeye göre; Türkiye Halk Bankası, kredi taleplerinin değerlendirmesini, kendi usul ve şartlarına göre yapmakta ve kredi verip vermeme konusunda karar almaktadır. Kredi verilmesini uygun bulduğu, ancak teminat açısından yeterli görmediği taleplerin dosyalarını, Kredi Garanti Fonu İşletme Araştırma A.Ş.'ye göndermektedir. Kredi Garanti Fonu'da kendi usul ve şartlarına göre inceleme yaparak, taleplere Garanti/Kefalet¹³ verip vermeme konusunda, kendi organlarında karar almaktadır. Garanti/Kefalet kararları, Almanya'da olduğu gibi Türkiye uygulamasında da Onay Komisyonları tarafından alınmaktadır¹⁴.

2001 yılında yaşanan ekonomik kriz, Kredi Garanti Fonu A.Ş.'ne faaliyetlerinin tek bir partnerle yürütülmesinin sistem için tehlikeli olduğunu göstermiş ve 2002 yılında Garanti Bankası ile de partnerlik anlaşması imzalanırken, 31.07.2008

¹¹ Aktay, 1995

¹² 2007 yılında Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma A.Ş.'nin unvanı Kredi Garanti Fonu A.Ş. olarak değiştirilmiştir.

¹³ Garantörlük hizmeti sistemin kuruluş aşamasında Garanti/Kefalet hizmeti olarak verilirken, uygulamada meydana gelen hukuksal sorunlar nedeni ile 2005 yılında Garanti kelimesi kaldırılarak yalnızca Kefalet hizmetine dönüştürülmüştür.

¹⁴ 24.02.1994 tarihli Kredi Garanti Fonu Uygulaması Protokolü'nden aktarılmıştır.

tarihi itibarı ile, bu bankayı Şekerbank, Vakıfbank, Yapı ve Kredi Bankası, Denizbank, Finansbank, Ziraat Bankası, Fortis, Türk Ekonomi Bankası, T.İş Bankası, Alternatif Bank, Asya Katılım Bankası, Finansbank, Tekstil Bankası A.Ş., Türkiye Finans Katılım Bankası, Türk Eximbank, Nürol Yatırım Bankası ve T.Kalkınma Bankası ile yapılan ortaklık sözleşmeleri takip etmiş ve sistemin gelişmesi yönünde önemli atılımlar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2005 yılında yeni bir açılım yapılarak, faktoring şirketleri, katılım bankaları ve finansal kiralama şirketleri ile de ortaklık sözleşmeleri imzalanmış ve KOBİ'lerin makine ve sabit yatırım gereksinimlerinin finansal kiralama yolu ile de karşılanmasını sağlamak üzere ilk olarak Garanti Leasing olmak üzere Halk Leasing, İş Leasing, Finans Leasing ve Ak Leasing ile ortaklık sözleşmeleri imzalanmıştır.

3.2- Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin Ortaklık Yapısı

Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin ortaklarının tamamı KOBİ politikası ile yakından ilgili olan Kamu Kurum ve Kuruluşlarıdır. Bu ortaklar ve hisseleri aşağıdaki gibidir;

- 1) Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği (TOBB) %50,99,
- 2) Küçük ve Orta Ölçekli Sanayii Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) %48,54
- 3) Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) %043,
- 4) Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayii Destekleme Vakfı (MEKSA),
- 5) Türkiye Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticileri Vakfı (TOSYÖV),
- 6) Türkiye Halk Bankası A.Ş. (HALKBANK)'dır.

3.3- Kredi Garanti Fonu'ndan Faydalanan Kobi'ler için Sağlanan Garantörlük Hizmetinin Üst Limiti ve Maliyeti

Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin vermiş olduğu garantörlük hizmetinin üst limiti 750.000,00

YTL'dir. Bu limitin tek istisnası Kalkınma Bankası olup, söz konusu bankanın misyonu gereğince bu bankaya tanınan üst limit 1.000.000,00 YTL'dir. Kredi Garanti Fonu A.Ş. risk paylaşımı prensibi esasına göre faaliyet göstermekte olup, bu krediler için maksimum %80 oranında garantörlük yapmaktadır. Kredi türüne göre değişiklik göstermek üzere sağlanan garantörlük hizmeti için %2 ile %1 arasında değişen oranlarla komisyon alınmaktadır.

3.4- Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin Hukuki Yapısı

Türkiye'de kredi garanti fonu işletmek üzere tesis edilen Kredi Garanti Fonu A.Ş., ticari unvanı gereğince bir anonim şirket olarak faaliyet göstermektedir. Almanya'daki kredi garanti kuruluşlarının mevzuat gereği kefalet bankaları olmalarına karşılık, Kredi Garanti Fonu A.Ş. banka statüsünde değildir.

Türk Hukuk Sisteminde mevduat kabul etmeyen ihtisas bankaları kurulmasına izin veren kanuni bir düzenleme bulunmamaktadır. Daha önce 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun bu konuda Bakanlar Kurulu'na yetki veren 73.Maddesi, 1993 yılında 512 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kaldırılmıştır. Bu bakımdan Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin bugünkü mevzuat çerçevesinde kefalet bankası olarak kurulması mevzuat gereği mümkün bulunmamaktadır.

Kredi Garanti Fonu işletmek üzere kurulmuş olan Kredi Garanti Fonu A.Ş. konusu itibarıyla Türkiye'de benzeri olmayan bir kuruluş niteliğini taşımaktadır. Böyle bir kuruluşun hayata geçirilmesi, hukuki açıdan önemli bir gelişme olarak sayılmaktadır. Çünkü banka niteliğini taşımayan bir kurumun, kredi teminatı vermek üzere bir fon işletmesinin geçerliliği mevzuat karşısında tartışma konusu yapılabilmektedir. Ancak Kredi Garanti Fonu A.Ş., anonim şirket olarak kurulurken konusunu teşkil eden işlemler esas sözleşmesinde belirtilmiş ve buna göre Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan kuruluş izni alınmıştır.

**3.5- Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin Verdiği
Kefalet Taahhütlerinin Banka Hukuku
Bakımından Niteliği**

Bankalar Kanunu'nun 38.Maddesine göre, bankalar tarafından verilen kefaletler (kabul vb) gayri nakdi kredi sayılır. Bunun sonucu olarak bankaların verecekleri kefaletler de, genel kredi limitlerine tabidir. Ancak hukuki açıdan bir banka olarak örgütlenmesi mevcut hukuki düzende mümkün görünmeyen Kredi Garanti Fonu A.Ş.'nin verdiği garantörlük hizmetinin, banka açısından tek anlamı vardır o da krediye farklı güvence türevleri gibi, örneğin işletme rehni, gayrimenkul ipoteği, şahıs kefaleti gibi bir kefaletten ibarettir.

Daha önceleri ve halen bankaların özel ihtisas konuları arasında yer alan kredi garantileri, Kredi Garanti Fonu'nun, banka ile kredi taleplişi arasındaki taahhüt edilen kredi sözleşmesinin yerine getirilmemesi halinde taahhüt edilen paranın, bankaya ödeneceğini gösteren gayrikabili rücu bir taahhüttür.¹⁵

**3.6- Türkiye'de Kredi Garanti Sistemi'nin
Vergisel Yükümlülükleri**

Bir KOBİ destekleme aracı olarak bankacılık sistemi içerisinde yerini alan Kredi Garanti Sistemi kâr amacı gözetmeksizin faaliyet göstermektedir.

Dünyadaki pek çok örneğinde, doğrudan Devlet tarafından yürütülen krediye garantörlük hizmeti Türkiye'de özel sektörde faaliyet gösteren tek bir şirket ile temsil edilmektedir.

3.6.1- Kurumlar Vergisi Açısından Değerlendirme

Kredi Garanti Fonu A.Ş. Kurumlar Vergisi'nden muaftır. Kamu yararına faaliyet göstermesi nedeni ile 1995 yılında 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 7.maddesine eklenen 24 numaralı bent uyarınca bu kurumun gelirleri Kurumlar Vergisi'nden muaf tutulmuştur.¹⁶

**3.6.2- Katma Değer Vergisi Açısından
Değerlendirme**

Kredi Garanti Sisteminde faaliyet gösteren kurumların yapmış olduğu hizmetlerin Kurumlar Vergisindeki muafiyet hükmü gereğince kamu yararı gerekçesi, 01.07.2003 tarihinde 4842 sayılı Kanunun 23. maddesi ile değişen bent ile 3065 sayılı KDV Kanununun 17.maddesi 4/e bendinde kredi teminatı sağlama işlemleri de KDV'nden istisna edilmiştir.¹⁷

3.6.3- Damga Vergisi Açısından Değerlendirme

488 sayılı Damga Vergisi Kanununda mükellefiyeti kâğıtları imza edenler, kapsamını ise vergiye tabi kâğıtlar mahiyetinde bulunan veya

¹⁵ Gayrikabili rücu; rücu edilmesi olanaksız, dönülmesi olanağı bulunmayan (Yılmaz, 1996:277).

¹⁶ 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunun 4. maddesinin L fıkrası: "Yabancı ülkeler veya uluslararası finans kuruluşları ile yapılan malî ve teknik işbirliği anlaşmaları çerçevesinde yalnızca küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi teminatı sağlamak üzere kurulmuş olup, bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları teminat sorumluluk fonlarına ekleyen ve sahip oldukları fonları ortaklarına dağıtmaksızın küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi sağlayan banka ve kuruluşlara yatıran kurumlar."

¹⁷ 3065 Sayılı KDV Kanunu 17. Madde 4. fıkra (Diğer İstisnalar) e) (4842 sayılı Kanunun 23'üncü maddesiyle değişen bent Yürürlük; 01.07.2003) Banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına giren işlemler ve (5766 sayılı Kanunun 12/a maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 01/08/2008) sigorta aracılarının sigorta şirketlerine yaptığı sigorta muamelelerine ilişkin işlemleri ile Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin (24) numaralı bendinde belirtilen kurumların kredi teminatı sağlama işlemleri,

onların yerini alan mektup ve şerhlerle bu kâğıtların hükümlerinin yenilenmesine, uzatılmasına, değiştirilmesine, devrine veya bozulmasına ilişkin mektup ve şerhler oluşturmaktadır. Kredi Garanti Fonu A.Ş. tarafından hazırlanan kefalet taahhütnameleri mezkûr Kanunun 9.maddesinde bahsi geçen istisnalar hükmünün (2) sayılı cetvelinde sayılarak istisnaya tabi tutulmuştur¹⁸.

3.6.4- Harçlar Kanunu Açısından Değerlendirme

492 sayılı Harçlar Kanununun 10.kısımında yer alan 'Kısımlar Arası Müsterek Hükümler' başlığı altında 1.Bölüm olan Muafıklar ve İstisnalar da yer alan 123. madde hükmünde Kredi Garanti Fonu A.Ş. tarafından yapılan işlemler harçtan müstesna tutulmuştur¹⁹.

3.6.5- Kredi Garanti Fonu A.Ş.'ne Sağlanan Diğer Kamu Destekleri

Kamu tarafından Kredi Garanti Fonu için sağlanan en büyük destek vergi muafiyet ve istisnaları olmakla birlikte, son yıllardaki gelişmeler de devletin Kredi Garanti Sistemi uygulamasının pilot proje konumundan çıkarttığını ve ekonomide kamu yararına faydalar sağladığını kabul etmesi açısından önemli gelişmeler meydana gelmiştir.

Bu gelişmelerin en önemlisi, Kredi Garanti

Sistemi'nden 18 Ocak 2001 tarih ve 24921 sayılı Resmi Gazete ile Hazine kaynaklı fon kredilerinden dolayı uğranılacak zararın %50'sinin Hazine Fonundan karşılanması yolunun açılmasıdır. Yani, Türkiye Cumhuriyeti Devleti Kredi Garanti Kuruluşlarına yarı yarıya rücuyla kefalet olanağı sağlarken, sistemin içinde bir nev-i kontragarantör olarak resmen yer almaya başlamıştır.

Aynı zamanda yine aynı Resmi Gazete'de belirtildiği üzere Kredi Garanti Fonu Kefalet verdikleri KOBİ'lerden takibe düşen alacaklarını 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun Hükümlerine istinaden yapabilmesinin de yolu açılmıştır.²⁰

Konu ile İlgili Örnek

X Bankasına 500.000,00 YTL kredi talebinde bulunan B A.Ş.'nin kredi talebi olumlu değerlendirilmiş ancak teminatının yetersiz olduğu nedeni ile B A.Ş.'nin muvafakati alınarak dosya incelenmek üzere Kredi Garanti Fonu A.Ş.'ne gönderilmiştir. Kredi Garanti Fonu'da talebi olumlu değerlendirmiş ve kredinin ödenmesi için Bankaya kredinin %80 oranında Kefalet taahhütnamesinde bulunmuştur. B A.Ş., Kredi Garanti Fonu A.Ş.'ye Kefalet tutarı üzerinden yıllık %2 oranında komisyon ödeyecektir. Banka aracılığıyla peşin olarak

¹⁸ 488 sayılı Damga Vergisi Kanunun II sayılı Cetveli 5.madde Kurumlarla ilgili kâğıtlar: 22. (Ek: 4842/29 md.) (Yürürlük: 1.1.2004) Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin 24 numaralı bendinde belirtilen kurumların kredi teminatlarına ilişkin işlemlerinde düzenlenen kâğıtlar.

¹⁹ 5035 Sayılı Kanunun 31 inci maddesiyle değişen fıkra; Yürürlük:02.01.2004)Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin kuruluş, sermaye artırımı, birleşme, devir, bölünme ve nev'i değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemler ile (5615 Sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle eklenen ibare; Yürürlük:04.04.2007) Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri (Bu kooperatifler ile Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma Anonim Şirketi tarafından bankalardan kullandırılacak krediler için verilecek kefaletler dahil) bankalar, yurt dışı kredi kuruluşları ve uluslararası kurumlarca kullandırılacak kredilerin temini ve bunların teminatları ile geri ödenmelerine ilişkin işlemler (5766 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin (ç) bendiyle değişen ibare, Yürürlük: 06.06.2008)bu Kanunda yazılı harçlardan müstesnadır.(1)

²⁰ Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Hakkındaki 18 Ocak 2001 tarihli Resmi Gazete'nin 21.sayfasındaki Bakanlar Kurulu Kararı

yapılacak komisyon ödemesinin tutarı ve muhasebe kaydı aşağıdaki şekilde gerçekleştirilecektir.

1. Komisyon Tutarının Hesaplanması

$$500.000,00 \times \%80 = 400.000,00 \text{ YTL (Komisyon tutarının matrahı)}$$

$$400.000,00 \times \%2 = 8.000,00 \text{ YTL (Ödenecek komisyon tutarı)}$$

Komisyon giderinin kredi tutarı üzerinden değil, verilen garantörlük oranının üzerinden hesaplanması gerektiğine dikkat edilmelidir.

2. Ödenen Komisyonun Muhasebe Kaydı

_____ / _____
653 Komisyon Giderleri Hesabı 8.000,00
102 Bankalar Hesabı 8.000,00
_____ / _____

4- SONUÇ

Ekonomilerin itici gücü küçük ve orta ölçekli işletmelerdir. Ekonomilerin üreten, büyüyen, rekabet edebilen, istihdam yaratan, ihracat yapabilen bir noktaya getirmenin en önemli yollarından biri bu tip işletmelerin doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenmesinden geçmektedir.

KOBİ'lerin rekabet gücünün ve verimliliğinin artırılması, etkin yönetim sağlanması, teknolojik gelişmelere uyum ve söz konusu işletmelerin Avrupa Birliği entegrasyon sürecine hazırlanması Türkiye'nin stratejik öncelikleri arasında yer alması gerekmektedir. Bunun için KOBİ'lerin sorunları doğru tespit edilmeli, finansman, yönetim, bilgi ve teknoloji desteği sağlanmalıdır. KOBİ'lerin sorunlarının çözümü ve gelişiminin sağlanması ekonomideki verimliliği ve toplam yatırımları artırabileceği gibi kayıt dışı ekonomiyi engelleyip yaratılan katma değeri ve milli gelir seviyesini de artırabilecektir.

Kefalet Bankaları, Avrupa Bankacılık Sisteminde önemli bir ihtisas kolu olarak gelişmiş ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'nın kalkınmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

Mali yenilikler gelişmekte olan ülkelerde, özel sektör tarafından başlatılmakta, ilgili kamu otoriteleri ise daha sonra düzenleme yoluna gitmektedir. Yani piyasalar, otoriteleri harekete geçirmektedir. Gelişmiş ülkelerde ise mali yenilikler kamu otoritelerinden gelmekte ve piyasa da bu yenilikleri uygulamaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Akıntürk, TURGUT. (1994). **Borçlar Huku**. Ankara. Savaş Yayınları 5. Baskı
- **Genel Teşvik Politikalarının Belirlenmesi ve Yeni Stratejilerin Belirlenmesi 1. Bölüm Teşvik 2000** .(1999). Ankara. Hazine Müsteşarlığı Ekonomik Bilgi Merkezi Basımevi
- KINAY, U.Hamit. (1996). **Küçük Yatırımlara Başlama Rehberi**. Ankara. T.Halk Bankası Yayınları
- UNTALP, Erden.(1989). **Anapara ve Üst Sınır İpotek Ayırımı**. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları. Ankara. 154
- MEYER, R.L., G.NAGARAJAN. (1996). **Credit Guarantee Schemes For Developing Countries Theory, Design and Evaluation**. The Ohio University. Ohio. USA.
- REİSOĞLU, Seza. (1992). **Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet**. Ankara.
- Werhaegen, G . (2001). The Mutual Guarantee Systmes' Within Financial Engineering Techniques Available to SMEs. **European Mutual Guarantee Association. Seminar. Bruxelles**.
- YAZMAN, İ., A. AKPINAR. (2001). **Esnaf-Sanatkar Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Finansmanı**. **Ankara**.
- YILMAZ, Ejder. (1996). **Hukuk Sözlüğü**. Ankara. Yetkin Yayınları. Genişletilmiş 5. Baskı
- **KREDİ GARANTİ FONU İŞLETME ve ARAŞTIRMA A.Ş.**: [http:// www.kgf.com.tr](http://www.kgf.com.tr)
- **TÜRKİYE ve ORTA DOĞU AMME İDARE-Sİ ENSTİTÜSÜ**: [http:// www.todaie.gov.tr](http://www.todaie.gov.tr)